

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी
माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ल
आदेश
०७०-WO-०४८४

विषय: उत्प्रेषण/परमादेश ।

मोरङ जिल्ला विराटनगर उपमहानगरपालिका वडा नं.१३ बस्ने नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालयको अवकाश प्राप्त कर्मचारी लक्ष्मी भण्डारी (कोइराला)१ } निवेदक

विरुद्ध

राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क, ललितपुर शाखा, लगनखेल, ललितपुर१
ऐ.ऐ. का व्यवस्थापक१
आन्तरिक राजश्व विभाग, लाजिम्पाट१
आन्तरिक राजश्व कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुर१ } विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम यस
अदालतको क्षेत्रभिन्न पर्ने प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र आदेश यस प्रकार छः-

रिट निवेदन व्यहोरा:

१. म निवेदक माथि नेपाल सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न संस्थामा
विगतका २६ वर्ष ८ महिना भन्दा बढी सरकारी सेवा गरी मिति २०५९।१०।१४ मा
कोशी अंचल अस्पताल, विराटनगरको स्टाफ नर्स छैठौँ तहबाट अवकाश लिई आएको
निजामती कर्मचारी हुँ। मैले नेपाल सरकारको सेवामा रहँदा सधैं नै जनता र सरकारको
हित चिताई काम गरी बुढेसकालमा आफ्नो जीवन पनि सरकारद्वारा प्रदान गरिने सुविधा

रकमद्वारा व्यतित गर्ने योजना बनाई जीवनको अमूल्य समय सरकारलाई समर्पण गरेको थिएँ।

सोही क्रममा स्वेच्छिक राजीनामा गरी मिति २०५९।१०।१४ देखि सेवाबाट अलग भई नियमित रूपमा अवकाश वापतको निवृत्तिभरणको रकमको हकदार भई पाई आएको अवस्थामा मलाई कौषि तोषखाना कार्यालयले दिएको अधिकारपत्र क्रम सङ्ख्या ५९५५२ बाट भुक्तानी आदेश दिने र सो आदेशलाई विपक्षी बैङ्कले प्रचलित कानूनबमोजिम कर कट्टी गरी विपक्षी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, हरिहर भवनमा जम्मा गर्ने र बाँकी रकम मलाई भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गरी आएको छ। निवृत्तिभरण आदेश बमोजिम मैले पाउनु पर्ने रकम मध्ये मेरो काम विशेषले मिति २०६७ मङ्सिरदेखि २०७० कार्तिक महिना र चाडपर्व सम्मको निवृत्तिभरण लिन आउन नपाई बाँकी रहेको थियो। सो बाँकी निवृत्तिभरण र चालु महिना समेतको रकम लिनका लागि विपक्षी बैङ्कमा सम्पर्क राखी बीचमा बढेको तलव समेतको आधारमा भुक्तानी पाउनका लागि अनुरोध गर्दाको अवस्थामा विपक्षी बैङ्कले एकमुष्ट रकम रु.४,०२,२६८।०० भुक्तानी गर्ने क्रममा मलाई भुक्तानी गरिएको रकमका सम्बन्धमा पछि आफूले हिसाब गर्दा मलाई लाग्ने करको दर भन्दा बढी कर कट्टा गरि भुक्तानी गरेको विश्वासमा परी विपक्षी बैङ्कमा निवेदन दिई मिति २०७०।८।२१ मा हिसाबको विवरण माग गरी पाएको सूचना पत्रानुसार कर कट्टी महलमा रु.४०,६३९/- कर कट्टी गरेको व्यहोरा जानकारी गराएको र पछि उक्त कर कट्टी सम्बन्धमा पटक-पटक अनुरोध गर्दा "कम्प्युटर पदतिबाट कर काटिएको र उक्त कर आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा बुझाइने हुँदा आन्तरिक राजश्व कार्यालय र विभागमा सम्पर्क राखी कर काटेका हौं, सक्नु हुन्छ भने बदर गराई ल्याउनु होस भनी मौखिक जवाफ दिएकोले र विपक्षी आन्तरिक राजश्व कार्यालयलेसमेत नियमानुसार नै कर काटिएको हो भनी मौखिक जवाफ दिएको थियो।

कुनै पनि व्यक्तिको आयमा कर लगाउने र असुल गर्नका लागि सर्वप्रथम आयवर्ष कायम गरिने र हरेक आय वर्षको आधारमा कर लगाउने र असुल उपर गरिने कर सम्बन्धी कानूनको आधारभूत सिद्धान्त हो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २(झ) अनुसार आय वर्ष भन्नाले कुनै सालको श्रावण १ गतेदेखि अर्को सालको आषाढ मसान्तसम्मको अवधि सम्झनु पर्दछ भन्ने कानूनी व्यवस्थाबमोजिम कुनै पनि व्यक्तिले एक आय वर्षभन्दा बढीको आय प्राप्त गरेमा जति वर्षको आय प्राप्त गरेको हो, सोही

आधारमा दामासाहीले हिसाब गरी कर लगाउने कर असुल गर्नु पर्दछ। तीन वर्षको आयलाई एउटा आय वर्षको आय मानी कर लगाउन कदापी मिल्दैन। निवेदकले प्राप्त गरेको आय तीन वर्ष लगभगको आय भएको तथ्यमा विवाद छैन।

मैले विपक्षीहरूबाट प्राप्त गरेको निवृत्तिभरण रकममा करको दर १/१५ र २५ प्रतिशत सम्मको हिसाब गरी मैले पाउनु पर्ने छुट समेत गणना नगरी वार्षिक रूपमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम वर्षे पिच्छेको दरले कर कट्टा नगरी एकमुष्ट रकममा कर कट्टा गरेको काम कारवाही आयकर ऐन, २०५८ (संशोधन सहित) को दफा ८/८७ र ऐ. ऐनको अनुसूची १ को दफा १ र प्रचलित लेखाका मान्य सिद्धान्त विपरीत भई म निवेदकको नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२, धारा १३ र धारा १९ द्वारा प्रदत्त हक अधिकार एवं धारा ८९ को संवैधानिक हक हनन् भएको स्पष्ट हुँदा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अन्तर्गत म निवेदकलाई लाग्दै नलाग्ने करको हद सम्मको रकमलाई कर स्वरूप लगाउने गरेको विपक्षी राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क लगायतको काम कारवाहीहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी अब उप्रान्त निवेदकले पाउने निवृत्तिभरणको रकम सन्दर्भमा प्रत्येक वर्ष अलगअलग रूपमा हिसाब गरी कर कट्टी गर्दा वार्षिक हिसाबले आर्थिक वर्षको रूपमा पाउने निवृत्तिभरणको अङ्क गणना गर्दै हुन आउने रकममा प्रचलित दरले आयकर ऐन, २०५२ को दफा ८, ८७ तथा ऐ. ऐनको अनुसूची १ अनुसार कर लाग्ने भएमा मात्र कर कट्टा गर्नु र यस निवेदनका हिसाबबाट देखिएको बढी कर कट्टा गरेको अङ्क सम्मको रकम निजलाई फिर्ता दिनु भनी नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अन्तर्गत विपक्षीहरूको नाममा परमादेश लगायतको जे जो चाहिने आदेश पूर्जी समेत जारी गरी पाउँ। प्रस्तुत विषयमा आर्थिक विषय भएको कारण निर्णयमा धेरै ढिला हुँदा म निवेदकले ठूलो आर्थिक क्षति समेत व्यहोर्नु पर्ने भएकोले प्रस्तुत निवेदनलाई यथाशीघ्र निर्णय गर्नुपर्ने हुँदा अग्राधिकार दिई पेश गर्नु भन्ने आदेश पनि गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन।

यस अदालतबाट भएको आदेश:

२. यसमा के कसो भएको हो? निवेदकको मागबमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो? निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुनु नपर्ने कुनै कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र रिट निवेदनको एक प्रति नक्कलसमेत साथै

राखी विपक्षी नं. ४ र ५ लाई महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई दिनु र विपक्षी नं.१, २ र ३ लाई यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र लिखित जवाफ लिई आफैं वा आफ्नो प्रतिनिधिद्वारा उपस्थित हुनु भनी सम्बन्धित जिल्ला अदालतमार्फत सूचना पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेश गर्नु भन्ने मिति २०७०।१०।०५ मा यस अदालतबाट भएको आदेश।

आन्तरिक राजश्व विभाग लाजिम्पाटको लिखित जवाफ:

३ निवृत्तिभरण बापतको रकम रोजगारी बापतको आय हो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २२(२) बमोजिम प्राकृतिक व्यक्तिले रोजगारीबाट प्राप्त हुने आयको गणना गर्दा कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखाङ्कन गर्नु पर्दछ र सो रकममा आयकर लाग्ने कानूनी व्यवस्था छ। सोही आयकर ऐनको दफा २३(क) अनुसार नगद आधारमा आय लेखाङ्कन गर्दा भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा भुक्तानी उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा मात्र रकम प्राप्त गरेको मानी आयको गणनामा रकम समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। सोही ऐनको दफा ८७(१) अनुसार आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा सोही ऐनको अनुसूची १ बमोजिमका दरले भुक्तानीको बखत कर कट्टी गर्नुपर्ने भएकोले विपक्षी निवेदकको कर कानून अनुसार नै लिएको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने विपक्षी आन्तरिक राजश्व विभाग लाजिम्पाटको लिखित जवाफ।

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा कार्यालय ललितपुरको लिखित जवाफ:

४ विपक्षीको अवकाश पश्चात निजले प्राप्त गरेको आयमा प्रचलित ऐन कानूनबमोजिम नै बैंकले आयकर कट्टी गरी कट्टी भएको रकम ठूला करदाता कार्यालयमा दाखिला गरेको हुँदा विपक्षीलाई आयकर बापतको रकम यस बैंकले फिर्ता गर्न नपर्ने हुँदा यस बैंको हकमा कुनै आदेश जारी हुन नपर्ने भएकोले विपक्षीको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने विपक्षी राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा कार्यालय, ललितपुरका हकमा ऐजनाका अख्तियारप्राप्त प्रबन्धक सरोज बस्नेतको यस अदालतमा पेश भएको लिखित जवाफ।

आन्तरिक राजश्व कार्यालय, ललतपुर तथा ऐ. का प्रमुख कर अधिकृत पदमकुमार श्रेष्ठको
लिखित जवाफ:

५ निवृत्तिभरण बापतको रकम रोजगारी बापतको आय हो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २२ को उपदफा (२) बमोजिम प्राकृतिक व्यक्तिले रोजगारीबाट प्राप्त हुने आयको गणना गर्दा कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखाङ्कन गर्नु पर्दछ र सो रकममा आयकर लाग्ने कानूनी प्रक्रिया छ। सोही आयकर ऐनको दफा २३(क) अनुसार नगद आधारमा आय लेखाङ्कन गर्दा भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा भुक्तानी उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा मात्र रकम प्राप्त गरेको मानी आयको गणनामा रकम समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। सोही ऐनको दफा ८७(१) अनुसार आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा सोही ऐनको अनुसूची १ बमोजिम दरले भुक्तानी गर्नुपर्ने भएकोले विपक्षी निवेदकको कर कानून अनुसार नै लिएको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने विपक्षी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, ललतपुर तथा ऐ. का प्रमुख कर अधिकृत पदमकुमार श्रेष्ठको लिखित जवाफ।

कानून व्यवसायीहरूको बहस व्यहोरा:

६ नियमबमोजिम दैनिक तथा साप्ताहिक मुद्दा पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल अध्ययन गरी निवेदक तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री केदारप्रसाद प्याकुरेल र श्री पवनकुमार जैसवालले निवेदक नेपाल सरकार, स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न संस्थामा करीब २७ वर्ष भन्दा बढी सेवा गरी स्टाफ नर्स छैटौँ तहबाट अवकाशप्राप्त कर्मचारी हुन्। यी निवेदकले आफ्नो काम विशेषले गर्दा मिति २०६७ मंसिरदेखि २०७० कार्तिक महिनासम्म को तीन वर्षको निवृत्तिभरण रकम रु. ४,०२,६८२/- एक मुष्टरूपमा भुक्तानी पाउँदा त्यसमा रु.४०,६३९।६७ आयकर कट्टा गरेको कार्यले लाग्ने भन्दा बढी कर कट्टा हुन गई निवेदकको संविधान प्रदत्त हकमा आघात भएको हुँदा सो कार्य उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी प्रत्येक वर्षको छुट्टा छुट्टै आय निर्धारण गरी बढी कट्टा गरेको कर रकम निवेदकलाई फिर्ता गर्नु भनी परमादेशको आदेश समेत जारी गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहससमेत सुनियो।

विपक्षी राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, ललितपुर शाखाको तर्फबाट विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री नरहरी आचार्य तथा विद्वान अधिवक्ताहरू श्री विष्णुप्रसाद कण्डेल र श्री अर्ति नाथ बोकी श्रेष्ठले आयकर ऐन, २०५८ मा कर प्रयोजनका लागि आयको गणनाको लेखाङ्कन नगद आधारमा गर्नु पर्ने र भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा भुक्तानी उपलब्ध हुँदाका अवस्थाको आयमा कर कट्टा गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ। प्रचलित ऐन कानूनबमोजिम नै बैंकले आयकर कट्टी गरी कर रकम ठूला करदाता कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्ने हुँदा विपक्षीलाई आयकर वापतको रकम यस बैंकले फिर्ता गर्न मिल्दैन। बैंको हकमा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी गर्नु नपर्ने भएकोले रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो।

विपक्षी नेपाल सरकारको तर्फबाट विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री ज्ञानचन्द्र भुषालले आयकर ऐन, २०५८ को दफा २३(क) अनुसार नगद आधारमा आय लेखांकन गर्दा भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा भुक्तानी उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा मात्र रकम प्राप्त गरेको मानी आयको गणनामा रकम समावेश गर्नु पर्ने व्यवस्था हुँदा सोही अनुसार कर लिएको हुँदा रिट निवेदन खारेज होस् भनि आफ्नो बहस प्रस्तुत गर्नु भयो।

ठहर खण्डः

७ उल्लिखित बहससमेत सुनी प्रस्तुत रिट निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नु पर्ने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।

८ निर्णयतर्फ विचार गर्दा, निवेदक नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतको अवकाशप्राप्त निजामती कर्मचारी भएको र निजको तीन आय वर्षको निवृत्तिभरण रकम लिन छुटेका कारण तीन वर्षको एकमुष्ट निवृत्तिभरण रकम भुक्तानी लिने क्रममा करको दर १/ १५ र २५ प्रतिशत सम्मको हिसाब गरी वर्षे पिच्छेको दरले कर कट्टा नगरी एक मुष्ट रकममा कर कट्टी गरेको काम कारवाही आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८/८७ र ऐ. ऐनको अनुसूची १ को दफा १ विपरित हुँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी निवेदकको निवृत्तिभरण रकममा वर्षे पिच्छेको आयमा कर लाग्ने भए मात्र कर कट्टी गरी बढी कर कट्टा गरेको अङ्क सम्मको रकम निवेदकलाई फिर्ता गर्न विपक्षीको नाउँमा परमादेशको आदेशसमेत जारी गरी पाउँ भन्ने माग रहेको देखिन्छ।

९ विपक्षी राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक शाखा कार्यालयको लिखित जवाफमा विपक्षीले प्राप्त गरेको आयमा प्रचलित ऐन कानूनबमोजिम नै बैंकले आयकर कट्टी गरी कट्टी भएको रकम ठूला करदाता कार्यालयमा दाखिला गरेको हुँदा विपक्षीलाई आयकर वापतको रकम यस बैंकले

फिर्ता गर्न नपर्ने भएकोले रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने लिखित जवाफ रहेको छ। विपक्षी राजश्व विभाग र आन्तरिक राजश्व कार्यालयसमेतको लिखित जवाफमा आयकर ऐनअनुसार आय रकम भुक्तानी गर्दा भुक्तानी रकम उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा मात्र रकम प्राप्त गरेको मानी आयको गणनामा रकम समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकाले कानूनबमोजिम नै कर लिएको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने लिखित जवाफ रहेको पाइन्छ।

१० यी रिट निवेदक नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न संस्थामा लगभग २७ वर्षदेखि कार्यरत रही मिति २०५९।१०।१४ मा स्टाफ नर्स छैटौँ तहबाट अवकाश प्राप्त कर्मचारी भएको कुरामा विवाद देखिएन। अब यी रिट निवेदकले पाउने निवृत्तिभरण रकम मिति २०६७ मंसिरदेखि २०७० कार्तिक महिनासम्मको अर्थात् तीन वर्षको एक मुष्ट रकममा कर कट्टा गरेको काम कारवाही मिलेको छ छैन भन्ने विषयमा निक्क्यौल गर्नुपर्ने देखिन आयो।

११ आयकर ऐन, २०५८ को दफा २(झ) मा "आय वर्ष भन्नाले कुनै सालको श्रावण एक गतेदेखि अर्को सालको आषाढ मसान्त सम्मको अवधि सम्झनु पर्छ" भनी १२ महिनाको समयावधिलाई एक आय वर्षको रूपमा परिभाषा गरेको छ। त्यसैगरी उक्त ऐनको दफा ३ मा "देहायका प्रत्येक व्यक्तिलाई प्रत्येक आय वर्षमा यस ऐनबमोजिम कर लगाई असूल उपर गरिनेछ" भन्ने उल्लेख छ। यसरी उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम व्यक्तिको आयमा कर लगाउँदा प्रत्येक आय वर्षको आधारमा कर लगाउनु पर्ने हुन्छ। दुई वर्षको आय भए दुई वर्षमा, तीन वर्षको आय भए तीन वर्षमा अर्थात् जति वर्षको आय हो त्यति नै वर्ष दामासाहीले हिसाव गरी हरेक आय वर्षमा हुन आउने आयमा कर लगाइनु पर्दछ भनेर ऐनले नै प्रष्टरूपमा बोलेको पाइन्छ।

१२ त्यसैगरी उक्त ऐनको दफा ८(१) मा "कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा रोजगारीबाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिक सो वर्षमा सो व्यक्तिको रोजगारीको आय मानी गणना गर्नु पर्नेछ।" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। उक्त कानूनी व्यवस्थाअनुसार व्यक्तिको कुनै एक आर्थिक वर्षको रोजगारीको आय सो वर्षको आय हुने देखिन्छ। ऐनको उपदफा (२) मा "रोजगारदाताबाट कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिलाई दिइएका देहायका भुक्तानीहरू त्यस्तो प्राकृतिक व्यक्तिको सो आय वर्षको रोजगारीबाट प्राप्त पारिश्रमिक गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्नेछ।" भन्ने उल्लेख भएको छ। ऐनको

देहाय (च) मा "अवकाश भुक्तानी र रोजगारदाताले सो कर्मचारीको लागि अवकाश कोषमा जम्मा गरेको रकम समेतका अवकाश योगदान," तथा देहाय (छ) मा "रोजगारीका सम्बन्धमा गरिएका अन्य भुक्तानी " भन्ने उल्लेख भएको छ। यसरी उक्त कानूनी व्यवस्थाले कुनै पनि प्राकृतिक व्यक्तिको एक आर्थिक वर्षको अवकाश योगदान वा रोजगारदाता संस्थाले खडा गरेको अवकाश कोषमा जम्मा गरेको समेतका रकम तथा रोजगारीको सन्दर्भमा गरिएका अन्य भुक्तानी रकम सोही आर्थिक वर्षको रोजगारीबाट प्राप्त पारिश्रमिकमा गणना गर्नु पर्ने प्रष्ट कानूनी व्यवस्था रहेको छ।

१३ सोही ऐनको दफा ८७ मा रोजगार दाताबाट करकट्टी गर्ने सम्बन्धमा उपदफा (१) मा " प्रत्येक बासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट कुनै कर्मचारी वा कामदारले प्राप्त गरेको आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा अनुसूची १ बमोजिमको दरले हुने कर कट्टी गर्नु पर्नेछ " भन्ने कानूनी व्यवस्था र अनुसूची १ मा उल्लेख भएका करका दरहरू शिर्षकको दफा (१) को उपदफा (१)(क) मा "एक लाख साठी हजार रुपैयाँसम्म रोजगारीको करयोग्य आय भएमा एक प्रतिशत कर लाग्ने" ऐजन् खण्ड (ख) मा " एक लाख साठी हजार रुपैयाँ भन्दा बढी तर दुई लाख साठी हजार रुपैयाँ सम्म रोजगारीको करयोग्य आय भएमा खण्ड (क) बमोजिम एक लाख साठी हजार रुपैयाँसम्म एक हजार छ सय रुपैयाँ र एक लाख साठी हजार रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आयमा पन्ध्र प्रतिशत" तथा ऐजन् खण्ड (ग) मा "दुई लाख साठी हजार रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आय भएमा खण्ड (ख) बमोजिम दुई लाख साठी हजार रुपैयाँसम्म सोह्र हजार छ सय रुपैयाँ र दुई लाख साठी हजार रुपैयाँभन्दा बढी भएको करयोग्य आयमा पच्चीस प्रतिशत" एवं ऐजन् खण्ड (घ) मा पच्चीस लाख रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आय भएमा खण्ड (ग) बमोजिम लागेको करमा थप चालिस प्रतिशत अतिरिक्त कर लाग्नेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। तथापी प्रस्तुत विवादमा रिट निवेदकको तीन आर्थिक वर्षको निवृत्तिभरणबापतको रकमलाई कुनै एक आर्थिक वर्ष अर्थात आ.व. २०७०।०७१ को रोजगारीबाट प्राप्त आय रकम जस्तो गरी कर लगाएको कुरा कानून विपरित भएको देखिन्छ।

१४ माथि विवेचना गरिएबमोजिम निवेदकले विपक्षी राष्ट्रिय बाणिज्य बैंकबाट प्राप्त गरेको तीन आय वर्षको निवृत्तिभरण रकममा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम वर्षे पिच्छेको दरले कर कट्टा नगरी एक मुष्ट रकममा कर कट्टा गरेको राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, ललितपुर

शाखाको काम कारवाही कानून विपरित देखिँदा उक्त कार्य उत्प्रेषणको आदेशले बदर भई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८, ८७ तथा ऐ. ऐनको अनुसूची १ बमोजिम प्रत्येक आय वर्षको कर लाग्ने भए सोही अनुसार विपक्षी बैंकले दामासाहिले अंक गणना गरेर कट्टा गरी बढी कर कट्टा गरेको अंकको हदसम्मको रकम निजलाई फिर्ता दिनु भनी निवेदन मागबमोजिम विपक्षीको नाउँमा परमादेशको आदेश समेत जारी हुने ठहर्छ। प्रस्तुत आदेशको जानकारी विपक्षीहरूलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाइदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः शकुन्तला कार्की

कम्प्युटर टाइप गर्ने: अभिषेककुमार राय

इति संवत् २०७३ साल चैत्र १३ गते रोज १ शुभम् ।